

ΠΡΟΧΕΙΡΑ ΒΙΒΛΙΑ ΑΠΟΒΙΩΣΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ

Η βάση δεδομένων με τον τίτλο «Αποβιώσεις» αντλεί το υλικό της από τα πρόχειρα βιβλία αποβιώσεων του Δήμου Ερμούπολης, τα οποία φυλάσσονται στα ΓΑΚ - Αρχεία Νομού Κυκλάδων, στην Ερμούπολη Σύρου. Διασώθηκαν συνολικά έξι βιβλία:

1.	1848 – 1853	5.	1902 - 1904
2.	1876 – 1879	6.	1912 - 1913
3.	1892 – 1895		
4.	1895 - 1898		

Τα πρόχειρα βιβλία αποβιώσεων διαφέρουν από τα ληξιαρχικά βιβλία· μοιάζουν περισσότερο με ευρετήρια, όπου μνημονεύονται τα εξής στοιχεία:

- A. αύξων αριθμός της δήλωσης
ημερομηνία της δήλωσης
ονοματεπώνυμο **δηλούντος**

ηλικία

πατρίδα / καταγωγή

επάγγελμα

συγγένεια / σχέση με τον θανόντα
- B. ονοματεπώνυμο **θανόντος**
ηλικία

πατρίδα / καταγωγή
επάγγελμα
οικογενειακή κατάσταση
όνομα του πατέρα
όνομα της μητέρας
ασθένεια
ημερομηνία αποβίωσης

παρατηρήσεις.

Το παλαιότερο από τα πρόχειρα βιβλία αποβιώσεων είναι χειρόγραφο, ενώ τα νεότερα είναι έντυπα προς συμπλήρωση. Για τα έτη 1848–1851 δίνονται ελάχιστες πληροφορίες, δηλαδή μνημονεύονται μόνον ο αύξων αριθμός της δήλωσης, η ημερομηνία, το όνομα και το επώνυμο του θανόντος, η ηλικία και η καταγωγή του και το αίτιο αποβίωσης, και σπάνια κάποιες παρατηρήσεις. Σε περίπτωση βίαιου θανάτου, ατυχήματος ή φονικού, περιγράφεται το συμβάν λεπτομερέστατα σαν να

επρόκειτο για ένα αστυνομικό δελτίο. Δίνονται ο τόπος, ο χρόνος και ο τρόπος του συμβάντος, π.χ. για ένα μεθυσμένο που παραπάτησε και βρέθηκε στη θάλασσα. Στα φονικά καταγράφεται συνήθως το αντικείμενο ή το μέσο που προκάλεσε το θάνατο.

Από το 1852 κ.ε. εμπλουτίζονται οι καταχωρίσεις και δίνονται περισσότερες πληροφορίες. Σημειώνονται πλέον ο τόπος διαμονής του θανόντος, η οικογενειακή του κατάσταση και το επάγγελμά του. Προστίθεται επίσης η στήλη όπου καταγράφεται το επώνυμο του ιατρού, ο οποίος διαπιστώνει το θάνατο. Για το χαρακτηρισμό των νόσων χρησιμοποιείται συνήθως λαϊκή ορολογία, όπως π.χ. «πούντα, σπυριά, δόντια, μητρικά, ρεματικά, νευρικά, ζοχαδικά, ταμπλάς, δράκος, ανεμοπύρωμα, λέλαρι, μπέμπελη» κ.ά. Παράλληλα μπορεί κανείς να δει επιστημονικά έγκυρες διαγνώσεις στην καθαρεύουσα. Οι συντομογραφίες των ασθενειών δεν διευκολύνουν πάντα την έρευνα σχετικά με τα αίτια αποβιώσεων, διότι π.χ. η διάγνωση «πνευμ. φυματ.» μπορεί να αναγνωσθεί σαν πνευμονική φυματίωση ή πνευμονία φυματιώδης. Δεν διακρίνονται έτσι επαρκώς οι οξείες νόσοι από τις χρόνιες.

Το δεύτερο βιβλίο αποβιώσεων (1876–1879) έχει έντυπες στήλες για συμπλήρωση και δίνει όλο και πιο λεπτομερή στοιχεία. Μνημονεύονται ήδη ο/η σύζυγος για τους έγγαμους και προστίθενται επίσης οι μάρτυρες, η ηλικία και το επάγγελμά τους.

Στο τρίτο (1892–1895) και το τέταρτο βιβλίο αποβιώσεων (1895–1898) δεν συμπληρώνονται οι στήλες που αφορούν στους μάρτυρες. Κατά τα άλλα δίνονται λεπτομερείς πληροφορίες και για το άτομο το οποίο δηλώνει το θάνατο, όπως και για τον ίδιο τον θανόντα. Η αποβίωση δηλώνεται συνήθως από ένα φιλικό πρόσωπο της οικογένειας ή από ένα στενό συγγενή. Στο τρίτο και τέταρτο βιβλίο εμφανίζονται ήδη κάποιοι υπάλληλοι, οι οποίοι αναλαμβάνουν τη διεκπεραίωση της δήλωσης. Συχνά μνημονεύονται επίσης κάποιοι ξυλουργοί και νεκροθάπτες, που παρουσιάζονται στις δημοτικές Αρχές εκ μέρους της οικογένειας. Οι αποβιώσεις των τροφίμων στα διάφορα φιλανθρωπικά ιδρύματα της Ερμούπολης δηλώνονται από το υπηρετικό ή υπαλληλικό προσωπικό.

Παρακάτω ακολουθούν πίνακες με τον αριθμό των ετήσιων αποβιώσεων που περιέχουν τα τέσσερα πρώτα πρόχειρα βιβλία αποβιώσεων. Στη διπλανή στήλη σημειώνονται, όπου υπάρχουν, οι αντίστοιχοι αριθμοί που δίνουν τα ληξιαρχικά βιβλία αποβιώσεων.

*Αποβιώσεις στην Ερμούπολη Σύρου
(1848-1853, 1876-1879, 1892-1895, 1895-1898)*

<i>Έτη</i>	<i>Α' Πρόχειρο βιβλίο αποβιώσεων</i>	<i>Ληξιαρχικά βιβλία αποβιώσεων</i>
1848	αρ. 260 – 477	Δεν υπάρχουν ληξιαρχικά βιβλία.
1849	αρ. 1 - 351	--
1850	αρ. 1 - 320	--
1851	αρ. 1 - 481	--
1852	αρ. 1 - 345	--
1853	αρ. 1 - 332	--

<i>Έτη</i>	<i>Β' Πρόχειρο βιβλίο αποβιώσεων</i>	<i>Ληξιαρχικά βιβλία αποβιώσεων</i>
1876	αρ. 234 - 664	1 - 673
1877	αρ. 1 - 729	1 - 738
1878	αρ. 1 - 576	1 - 582
1879	αρ. 1 - 433	1-654

<i>Έτη</i>	<i>Γ' Πρόχειρο βιβλίο αποβιώσεων</i>	<i>Ληξιαρχικά βιβλία αποβιώσεων</i>
1892	αρ. 316 - 541	1 - 541
1893	αρ. 1 - 559	1 - 559
1894	αρ. 1 - 544	1 - 544
1895	αρ. 1 - 546	1 - 658

<i>Έτη</i>	<i>Δ' Πρόχειρο βιβλίο αποβιώσεων</i>	<i>Ληξιαρχικά βιβλία αποβιώσεων</i>
1895	αρ. 547 - 658	1 - 658
1896	αρ. 1 - 592	1 - 592
1897	αρ. 1 - 564	1 - 564
1898	αρ. 1 - 566	1 - 609

Τάινα Χιέταλα
ΓΑΚ, Αρχεία Νομού Κυκλάδων